

**Kaip analizuoti
publicistinio
stiliaus
tekstą?**

Vilma Vilkytė Žemaitienė

Publicistinis stilius – vienas iš funkcinų kalbos stilių. Tai mokslinio ir meninio stiliaus ypatybių turintis stilius. Jo vartojimo sritis – periodinė spauda, radijas, televizija, informacinės technologijos, t. y. žiniasklaida.

Būdingas publicistinio stiliaus turinys – visuomenei aktualios (politikos, ekonomikos, dorovės, kultūros, sporto) temos, autoriaus požiūrio išsakymas. Pagrindinės šio stiliaus funkcijos – pranešimo ir poveikio (informuoti, pateikti faktus, išsakyti savo požiūrį, daryti įtaką, veikti). Šiam stiliui būdingas konkrečių faktų konstatavimas, o dalykiškumas, tikslumas, glaustumas dera su vaizdingumu, emociingumu.

Planas:

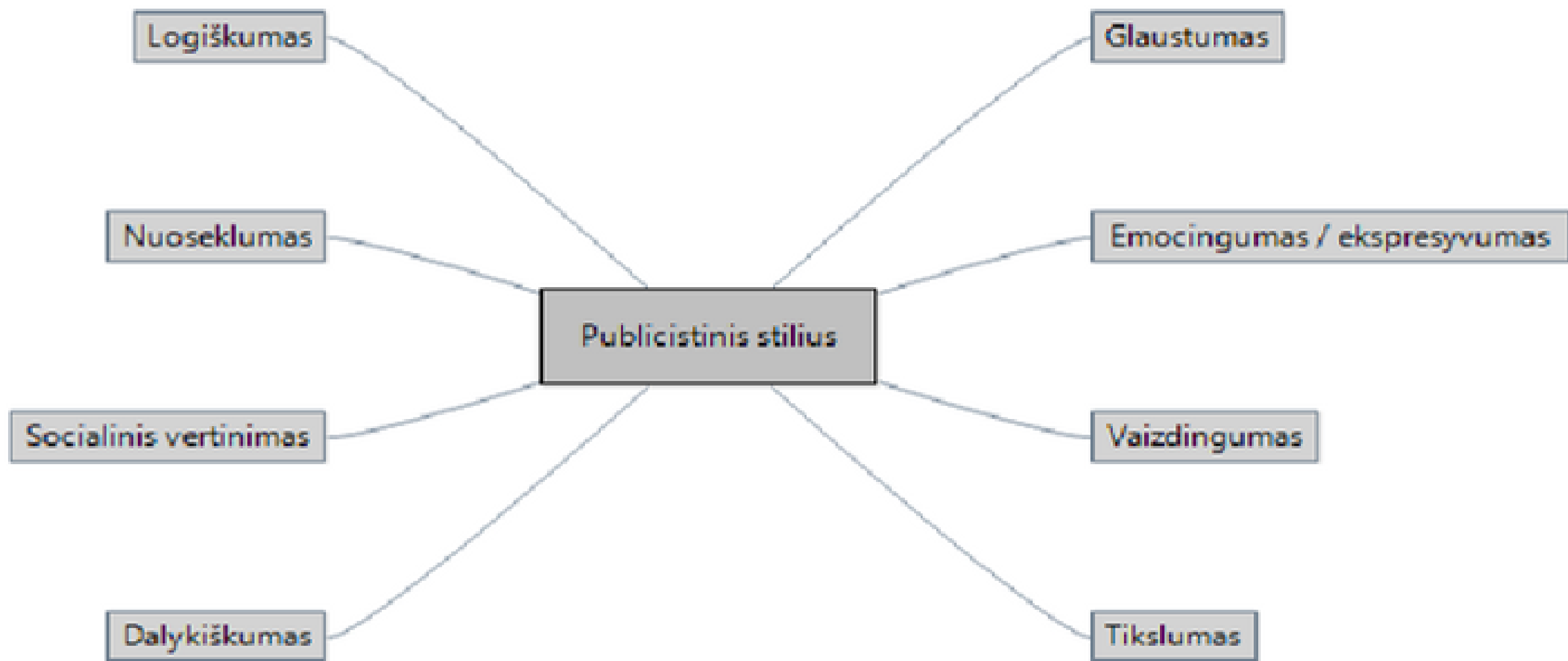
1. **Apie autorių ir leidinį**
2. **Tema**
3. **Problema ir jūsus požiūris**
4. **Struktūra (kaip padeda atskleisti temą ir problemą)**
5. **Meninė kalba**
6. **Citatų aiškinimas ir jūsus požiūris**
7. **Apibendrinimas**

Funkcijos:

- itikinti
- informuoti
- paveikti
- formuoti

Septyni didieji mitai apie geriausias pasaulio švietimo sistemas

Ir vienaip, ir kitaip, ir vienu pjūviu, ir kitu išnagrinėję pasaulyje tarptautiniu mastu atliekamų mokinių pasiekimų tyrimų rezultatus, kiekvienos suinteresuotos šalies švietimo politikai, ekspertai, praktikai vis ieško kelių ir būdų, kaip gerinti padėtį „savo darže“.

Štai, Jungtinės Karalystės švietimo ministrė Nicky Morgan, pareiškė norinti, pasak „BBC News“, kad Anglija patektų į tarptautinio PISA tyrimo vertinimu geriausių pagal kalbos ir matematikos testų rezultatus švietimo sistemų penketuką.

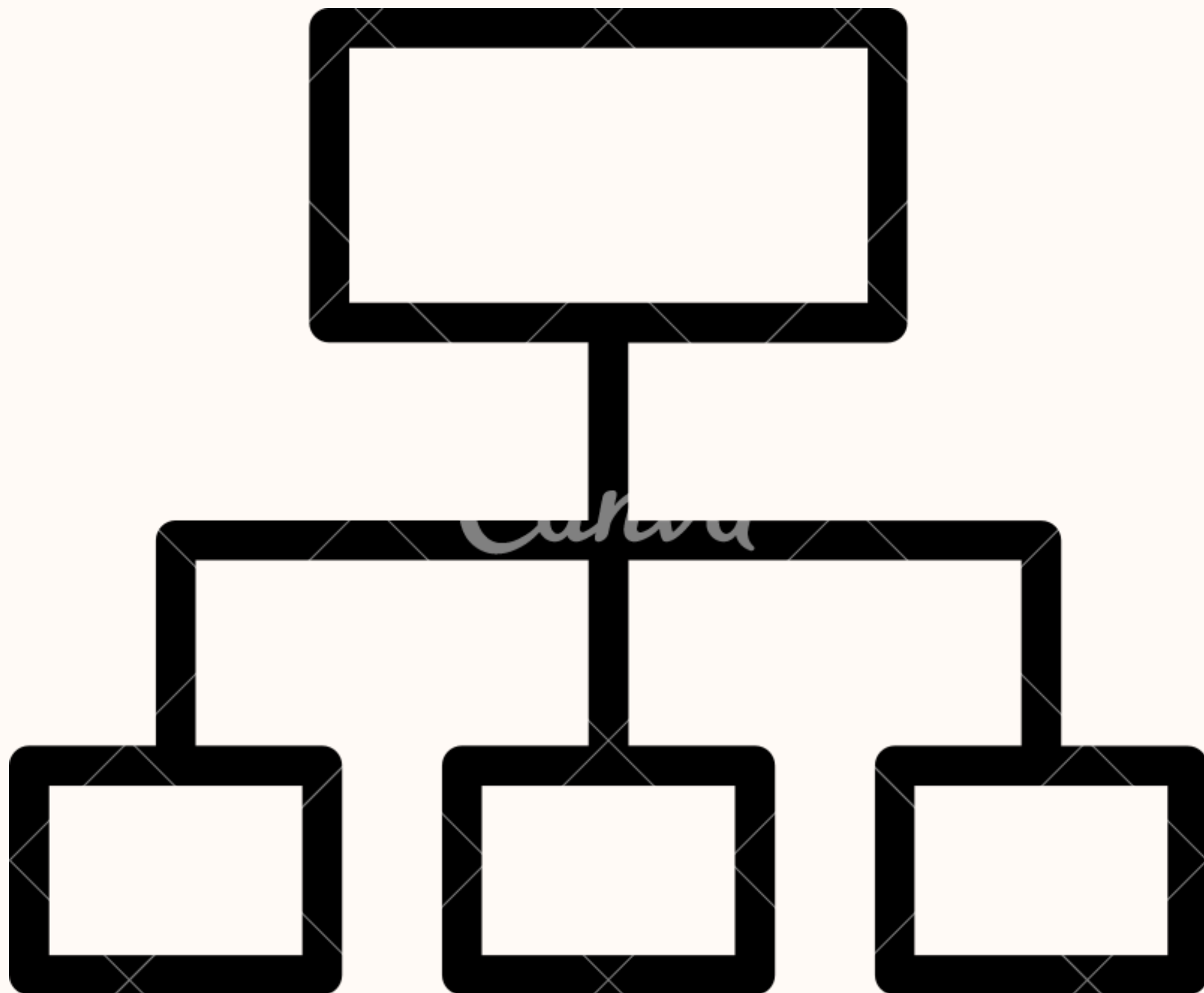
EBPO švietimo ir įgūdžių direktorato direktorius **Andreas Schleicheris** straipsnyje „**Seven big myths about top-performing school systems**“ teigia, jog iš pasaulio šalių surinkti įrodymai demaskuoja kai kuriuos pasklidusius didžiuosius mitus apie tai, ko reikia, kad švietimo sistema veiktų gerai.

Juk sakoma:

1. Socialiai nepalankiose sąlygose atsidūrusiems mokiniams lemta prastai mokytis mokykloje

Visame pasaulyje mokytojams rūpi, kaip savo klasėse padėti socialiai remtinų šeimų vaikams. Kai kurie mano, kad nepriteklis – tai lemtis.

Tačiau PISA testų rezultatai rodo, kad 10 proc. skurdžiausiai gyvenančių Šanchajaus penkiolikmečių matematiniai gebėjimai yra geresni nei 10 proc. visas privilegijas turinčių JAV ir kelių Europos šalių bendraamžių.

Lūkesčiai, keliami mokiniams, turi didžiulę galią

2022 Sausio 27 👁️ 1449

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos docentė dr. Agnė Brandišauskienė, Psichologijos katedros profesorė dr. Loreta Bukšnytė-Marmienė

„Aukšti lūkesčiai mokiniams“. Šie žodžiai, girdimi švietimo erdvėje, sukelia įvairius jausmus: nuo nežinios ir pasimetimo iki nustebimo, džiugesio ar net įkvėpimo. Išties, mokytojo lūkesčiai yra svarbūs – jie turi didelę įtaką moksleiviams, jų lūkesčiams, mokymosi procesui ir pasiekimams. Todėl svarbu, kad visiems mokiniams būtų brėžiami aukšti lūkesčiai, taip padedant atskleisti jų stipriąsias puses. Tačiau negana tik pasakyti „Tu gali“: reikia dirbti, priimti iššūkius ir dar labiau stengtis.

Lūkesčiai kaip save išpildanti pranašystė

Prieš daugiau nei penkiasdešimt metų, 1968-aisiais, atliktas Roberto Rosenthalio ir Lenore Jacobsen tyrimas pradinėje mokykloje parodė, kad mokytojų lūkesčiai daro įtaką mokinių rezultatams ir lemia pastarųjų elgesio ir požiūrio pokyčius. Tyrėjai pedagogams pasakė, kad kai kurie moksleiviai, remiantis intelekto testo rezultatais, šiais akademiniiais metais patirs intelektinių gebėjimų augimo spurtą. Šie moksleiviai iš tiesų buvo pasirinkti atsitiktinai, tačiau mokytojai to nežinojo.

Eksperimentas tęsėsi vienerius metus ir buvo nustatyta, kad pasirinktų mokinių mokymosi veikla iš tikrųjų reikšmingai pagerėjo dėl palankių mokytojų lūkesčių. Dirbdamas su šia „intelektinio sužydėjimo“ mokinių grupe, mokytojas sukūrė emociškai šiltesnius santykius su ja, dėjo daugiau pastangų, kad paaiškintų mokymo medžiagą, suteikė daugiau galimybių atsakinėjimo metu – pavyzdžiui, ilgiau laukė jų atsakymų, dažniau klausdavo ar suteikdavo galimybę pasisakyti, teikė jiems teigiamą grįžtamąjį ryšį. Ir priešingai – moksleiviai, kurie nebuvo priskirti šiai „intelektinio sužydėjimo“ grupei ir kurių atžvilgiu mokytojai neturėjo tokių palankių lūkesčių, atitinkamai pademonstravo reikšmingai žemesnę mokymosi veiklos kokybę.

Šis eksperimentas buvo pavadintas Pigmaliono efektu, pabrėžiant, kad mokytojų lūkesčiai veikė kaip save išpildanti pranašystė: kitaip tariant, tai, ko pedagogai tikėjosi iš mokinių, paveikė pastarųjų elgesį – ženkliai prisidėjo prie jų intelektualinio augimo. Kai tikimės tam tikro kitų elgesio, mes esame linkę elgtis taip, kad elgesys, kurio tikimasi, pasireiškia labiau.

Čempiono rinkimai, arba Knygų skaitymo mugės belaukiant. Pokalbyje dalyvavo literatūros tyrinėtojai Elena Baliutytė, Viktorija Daujotytė, Laimantas Jonušys, Dalia Kuizinienė, Jūratė Sprindytė, Valentinas Sventickas, Regimantas Tamošaitis

Viktorija Daujotytė

Valentinas Sventickas

Regimantas Tamošaitis

Laimantas Jonušys

Jūratė Sprindytė

Elena Baliutytė

Dalia Kuizinienė

Svarstymai

Regimantas Tamošaitis. Metų knygos rinkimai vyksta nuo 2005 m. (suaugusiųjų knygos kategorija) ir jau tapo gražia Lietuvos literatūrinio gyvenimo tradicija. Ši akcija pagyvina kūrybinį procesą, sustiprina lietuviškos knygos vertę, motyvuoja autorius, balsavimas įtraukia gana platų skaitytojų ratą. Graži ir akcijos kulminacija – Metų knygos paskelbimas kasmetinėje Vilniaus knygų mugėje. Solidžios ir Metų knygos rinkimų atramos: juos rengia bei remia Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Skaitymo ir kultūrinio raštingumo asociacija. Šiai akcijai įsibėgėjus ir susilaukus sėkmės, suaugusiųjų metų knygos kategoriją nuo 2006 m. papildė ir vaikų metų knygos ir paauglių metų knygos kategorijos, o nuo 2012 m. gana logiškai šį pagal žanrą ir adresatą sudarytą sąrašą užbaigė ir poezijos metų knygos rinkimai.

Geriausių metų knygų sąrašas yra savotiškas kolektyvinio darbo rezultatas: ekspertai išrenka penkias išskirtines metų knygas, o iš jų skaitytojų auditorija balsavimu išrenka vieną geriausią. Šį apdovanojimą pelniusių knygų suaugusiems sąrašas yra toks: 2005 m. – Jurga Ivanauskaitė, „Miegančių drugelių tvirtovė“ (romanas). *Tyto alba*; 2006 m. – Galina Dauguvietytė, „Post scriptum“. *Tyto alba* (skaitytojų pasiūlyta knyga); 2007 m. – Sigitas Parulskis, „Sraigė su beisbolo lazda“ (esė). *Baltos lankos*; 2008 m. – Kęstutis Navakas, „Du lagaminai sniego“ (esė). *Tyto alba*; 2009 m. – Kristina Sabaliauskaitė, „Silva rerum“ (romanas). *Baltos lankos*; 2010 m. – Marcelijus Martinaitis, „Mes gyvenome“ (biografiniai užrašai). *Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla*; 2011 m. – Kristina Sabaliauskaitė, „Silva rerum II“ (romanas). *Baltos lankos*; 2012 m. – Alvydas Šlepikas, „Mano vardas – Marytė“ (romanas). *Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla*.

Išplėstinio kurso užduotis

Tekstas

1. Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite teksto tematiką, pagrįskite arba paneikite tekste keliamų problemų aktualumą.

Išsakykite savo požiūrį į keliamas problemas, pagrįskite, kodėl taip manote.

Kalbėdami mintis dėstykite nuosekliai ir aiškiai, kalbėkite taisyklingai, laikykitės kalbėjimo etikos reikalavimų.

Jūsų kalbėjimui skirtos 5 min. Likusiu laiku (5 min.) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Aira Niauronytė: „Vyrų literatūros nėra“

Lina Laura Švedaitė kalbina Airą Niauronytę

Dirbi leidykloje „Kitos knygos“, ar leidžiant knygas jums svarbus lyties aspektas?

Leisdami knygas paprastai negalvojame apie autoriaus ar autorės lytį, neskaičiuojame, kiek turime autorių vyrų ir kiek moterų, galvojame apie tekstą. Turbūt reikėtų labiau palaikyti moteris kūrėjas, bet neleisti geros knygos tik todėl, kad autorius vyras, būtų absurdas.

Ar leidybos sferoje pastebi lyčių nelygybę?

[...] Manau, daugumą leidybos darbuotojų sudaro moterys: redaktorės, projektų vadovės. Ar tai jau reiškia nelygybę? Galbūt didesnė moterų proporcija susijusi su tuo, kad, tarkim, redaktoriaus profesija vis dar neįvertinta, dažnai visuomenė net nesuvokia, ką daro redaktorius ir kam jo apskritai reikia. Galbūt jeigu daugiau vyrų dirbtų redaktoriais, ši profesija taptų prestižiškesnė, geriau apmokama ir vertinama. Baisu, bet turbūt taip. Nors nesinori to pripažinti. [...]

Faktas, kad vyrai geriau nei moterys vertina savo darbą ir moka išsikovoti aukštesnį atlyginimą įvairiose srityse, todėl už tą patį darbą vis dar gauna daugiau nei moterys. Išvada: moterims reikia labiau vertinti savo darbą, laiką ir suvokti, kad kova iš esmės vyksta kasdien – ir kai deramės dėl įkainio, atlygio... Ir nuolatos vyksta kova su savimi, su „geros mergaitės“ kompleksu ir nevisavertiškumo šešėliais, ateinančiais iš kažkur giliai. Manau, apskritai praverstų atviriau tarpusavyje kalbėtis apie gaunamą atlygį, apie laisvai samdomųjų darbo įkainius. Ir ne tik leidyboje. Kita vertus, viskas labai individualu: redaktorių irgi yra skirtingo lygio, kaip ir dizainerių, kitų profesionalų... Sudėtinga.

Lietuvoje apie lyčių lygybę dažniausiai kalba žmogaus teisių profesionalai, o kovos vyksta, jeigu vyksta, asmeniniu lygmeniu. Studijų laikais, apie 2010 m., su draugėmis buvome įkūrusios aktyvizmo grupę „Feministinis¹ frontas“. Nešėme filosofijos dėstytojui Arvydui Šliogeriui į Plutarcho² viršelį įdėtą mezgimo vadovėlį – jis tada buvo pasakęs, kad vaikinams dera skaityti Plutarchą, o merginoms – mezgimo vadovėlį. Gal ir pajuokavo, bet mes sureagavome. Tokie juokai,

Parengta pagal el. žurnale „Literatūra ir menas“ (2022 m. gruodžio 16 d. Nr. 21 (3760)) paskelbtą tekstą.

Prieiga internete: <https://literaturairmenas.lt/publicistika/aira-niauronyte-vyru-literaturos-nera>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Ar pritariate minčiai, kad „Lietuvoje nepopuliaru burtis ir kovoti už savo teises, išskyrus pavienius atvejus“? Kodėl taip manote?
2. Ar esate savo aplinkoje ar viešojoje erdvėje pastebėję diskriminavimo lyties atžvilgiu atvejų?
3. Ar, jūsų manymu, reikėtų skatinti žmones atsisakyti stereotipų, susijusių su lytimi? Kodėl ir kaip tą reikėtų daryti?
4. Kokiems skaitytojams, Jūsų nuomone, šį tekstą rekomenduotumėte perskaityti, kodėl? Su kokiais skaitytojais būtų įdomu šia tema diskutuoti ir kodėl?
5. Kaip suprantate mintį, kad „vyrų literatūros nėra, vyrų rašymo nėra“, todėl nereikėtų (nederėtų) išskirti moterų literatūros ir moterų rašymo?